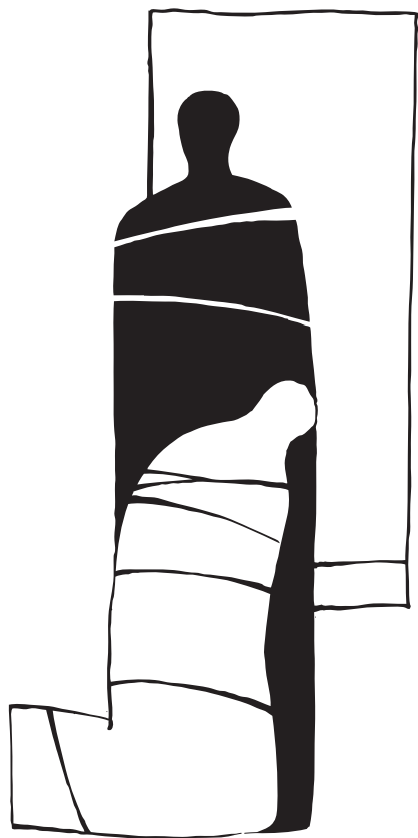

*Życie w spotkaniu
ze śmiercią*

Wielki Post

WSPÓLNOTA

ISBN 9788387487393

Wydawca: Archidiecezja Poznańska

Redakcja: Ks. Szymon Stulkowski

Ilustracja (str. tytułowa): Stanisław Barbacki

Drukarnia Św. Wojciecha

WPROWADZENIE

Tegoroczny *Program Duszpasterski*, z jego podstawowym przesłaniem zawartym w hasle – *Otoczmy troską życie*, za swoje biblijne motto przyjmuje dobrze znane zdanie z Ewangelii, ukazujące Dobrego Pasterza, który troszczy się o owce i przychodzi po to, aby ludzie *mieli życie i mieli je w obfitości* (J 10,10b). Biblijny obraz chce ukazać troskę Boga o to, aby stworzony przez Niego człowiek odkrył, że życie jest darem, a także poznał całą prawdę na temat swego istnienia, które od pierwszego momentu powołane jest do pełni.

W okresie Wielkiego Postu pragniemy uświadomić sobie, jako wspólnota wierzących, że zasadniczy plan Boga dotyczy, zarówno człowieka, jak i całego stworzenia. Bóg pragnie je również ocalić. Najbardziej wymownym świadectwem tego ocalającego działania Boga jest przyjście Chrystusa, który bierze na siebie nasze człowieczeństwo i „przeprowadza” je przez śmierć i zmartwychwstanie. Dlatego w tym czasie będziemy próbowali w szczególny sposób zrozumieć prawdę o tym, że pośrodku życia zanurzeni jesteśmy w śmierci. Przypominać ją będzie towarzysząca nam w okresie Wielkiego Postu sentencja – *Życie w spotkaniu ze śmiercią*.

Taka perspektywa przeżywania Wielkiego Postu jest szczególnym wyzwaniem dla współczesnego społeczeństwa, które żyje w panicznym lęku przed śmiercią. Skrzętne usuwanie wszelkich jej oznak, unikanie ludzi starszych wiekiem, schorowanych czy cierpiących, to tylko niektóre zjawiska tej choroby naszego wieku. Wspomniane tendencje obserwować można nie tylko w odniesieniu do życia fizycznego, ale także w jego wymiarach duchowych. Tworzenie iluzji życia wolnego od cierpień, bólu i śmierci, ucieczka w ezoterykę, propozycje złudnych perspektyw ludzkiego rozwoju, to niektóre z oznak tego ciągle narastającego procesu. Mając na względzie m.in. takie właśnie zagrożenia, zakończony pod koniec ubiegłego roku Synod Archidiecezji Poznańskiej zwraca uwagę, że *niezbędne jest duszpasterskie towarzyszenie ludziom, by nie stawali się ofiarami współczesnych zagrożeń, ale żyli blisko Chrystusa. [...] Należy również wypracować sposoby i znaleźć miejsca, w których żywa obecność Boga byłaby doświadczana w sposób „namacalny”. Takie przeżycia religijne wpływają na kształt codziennego życia człowieka, któremu potrzebne jest głębokie doświadczenie obecności Boga i umiejętności odczytywania doświadczeń życiowych w świetle Jego Słowa* (zob. Synod Archidiecezji Poznańskiej 2004–2008, tom 1, *Dokumenty*, s. 58).

Trwający od Środy Popielcowej do południa Wielkiego Czwartku okres Wielkiego Postu to czas, w którym w szczególny sposób mamy przed oczyma Jezusa cierpiącego i umierającego na krzyżu.

Te myśli powracają w czytaniach liturgicznych kolejnych niedziel Wielkiego Postu. Pierwsza z nich przypomina nam, że Nowe Przymierze zawarte przez Boga z ludzkością w śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa realizuje się w tajemnicy chrztu św., nazywanego także sakramentem ocalenia. W nim Chrystus ratuje nas „z wody”. Jezus wzywa nas do nawrócenia, które swój początek bierze z powierzenia się słowu Bożemu. Tylko bowiem Ewangelia otwiera człowieka na perspektywę nowego życia (1 Niedziela Wielkiego Postu – Ewangelia zmienia życie). Benedykt XVI podkreśla, że *chrześcijańskie orędzie nie tylko „informuje”, ale również „sprawia”*. Oznacza to: *Ewangelia nie jest jedynie przekazem treści, które mogą być poznane, ale jest przesłaniem, które tworzy fakty i zmienia życie. Mroczne wrota czasu, przyszłości, zostały otwarte na oścież. Kto ma nadzieję, żyje inaczej; zostało mu dane nowe życie* (Benedykt XVI, *Spe salvi*, 2).

Ewangelia, która rzuca światło na „życie i nieśmiertelność” pozwala dostrzec każde cierpienie w perspektywie zmartwychwstania, a śmierć w perspektywie życia nieśmiertelnego (2 Niedziela Wielkiego Postu – Zbawczy sens cierpienia). Pisał Jan Paweł II: *Wymowa Krzyża i śmierci zostaje wszakże dopełniona wymową Zmartwychwstania. Człowiek znajduje w Zmartwychwstaniu całkowicie nowe światło, które pomaga mu przedzierać się poprzez gęsty mrok upokorzeń, zwątpień, rozpacz i prześladowania* (Jan Paweł II, *Salvifici doloris*, 20).

Wezwanie, aby „narodzić się na nowo”, które trudno było zrozumieć podeszłemu w latach Nikodemowi, opiera się na prawdzie, że przeznaczeniem człowieka jest zbawienie i życie wieczne. „Jesień życia” to czas, w którym myśli człowieka częściej zwracają się ku pytaniu o śmierć i życie wieczne. Stąd też pragnienie, aby dzięki zbawczej łasce Boga jeszcze głębiej „narodzić się na nowo”, powinno być obecne w jego życiu (4 Niedziela Wielkiego Postu – Nowe narodzenie w „jesieni życia”). Nawiązywał do tej myśli Jan Paweł II w specjalnym liście do ludzi w podeszłym wieku: *Wiara rozjaśnia zatem tajemnicę śmierci i opromienia swym światłem starość, która nie jest już postrzegana i przeżywana jako bierne oczekiwanie na moment unicestwienia, ale jako zapowiedź rychłego już osiągnięcia pełnej dojrzałości. Lata te należy przeżywać w postawie ufnego zawierzenia Bogu, szczeremu i miłosiernemu Ojcu; ten czas trzeba twórczo spożytkować, dążąc do pogłębienia życia duchowego przez usilniejszą modlitwę i gorliwość*

służbę braciom w miłości (Jan Paweł II, *List do moich Braci i Siostr – ludzi w podeszłym wieku*, 16).

Od chwili śmierci Jezusa na krzyżu, śmierć człowieka nie jest końcem życia, lecz jedynie przejściem do pełni życia. Rzucone w ziemię ziarno pszenicy, umierając, przynosi plon obfity. Każda śmierć, złączona z Jego śmiercią, staje się „ziarnem” na życie wieczne. *Ten, kto miłuje swoje życie, traci je, a kto nienawidzi swego życia na tym świecie, zachowa je na życie wieczne.* Umieranie człowieka nie polega na umiłowaniu śmierci jako takiej ani na fałszywie rozumianej pogardzie wobec doczesności, lecz na większym umiłowaniu nadchodzącego życia ponad to, które jest aktualnie jego udziałem. Podkreślanie takiego widzenia śmierci ma szczególne znaczenie w dzisiejszym świecie, którego kultura całkowicie ją odczłowieczyła. Człowiek, umierając poza naturalnym środowiskiem, staje się wyłącznie kolejną liczbą (5 Niedziela Wielkiego Postu – Sztuka życia, sztuka umierania). W *Katechizmie Kościoła katolickiego* czytamy: *Dzięki Chrystusowi śmierć chrześcijańska ma sens pozytywny. [...] Istotną nowość śmierci chrześcijańskiej polega na tym, że przez chrzest chrześcijanin już w sposób sakramentalny „umarł z Chrystusem”, by żyć nowym życiem. Jeżeli umieramy w łasce Chrystusa, przez śmierć fizyczną wypełnia się to „umieranie z Chrystusem” i dopełnia w ten sposób nasze wszczepienie w Niego w Jego akcie odkupieńczym* (*Katechizm Kościoła katolickiego*, 1010).

Życie chrześcijanina winno mieć charakter paschalny, a więc należy je przeżywać w łączności ze śmiercią i zmartwychwstaniem Pana. Niedziela Palmowa, przywołując Ewangelię o wjeździe Jezusa do Jerozolimy i o Męce Pańskiej, uświadamia nam, że oto rozpoczyna się Pascha Pana, czyli przejście z życia do Życia poprzez bramę śmierci krzyżowej. Nadchodzące świętowanie Triduum Paschalnego jest liturgicznym wspomnianiem wywyższenia krzyża, uniżenia grobu i ostatecznego wywyższenia poprzez zmartwychwstanie. Pascha Jezusa jest znakiem drogi chrześcijanina, który podąża drogą Zbawiciela. Sakramenty, a zwłaszcza chrzest, pokuta i Eucharystia, mając charakter paschalny, przeprowadzają nas ze śmierci do życia, z niewoli do wolności. Takie znaczenie posiada również liturgiczne świętowanie Paschy (Niedziela Palmowa – Pascha Pana i nasza). *Misja, dla której Jezus przybył do nas, osiąga swoje spełnienie w tajemnicy paschalnej. Z wysokości krzyża, z którego przyciąga wszystkich do siebie* (por. J 12,32), zanim „odda Ducha”, mówi: „Wykonało się” (J 19,30). *W tajemnicy Jego postuszeństwa aż do śmierci, i to śmierci krzyżowej* (por. Flp 2,8), *spełnia się nowe i wieczne Przymierze. Wolność Boża i wolność ludzka spotkały się w sposób definitywny w Jego ukrzyżowanym ciele, w nierozzerwalnym*

związku, ważnym na zawsze. Również i grzech człowieka został raz na zawsze zadośćuczyniony przez Syna Bożego (Benedykt XVI, *Sacramentum caritatis*, 9).

Warto raz jeszcze podkreślić, że Wielki Post winien być także czasem przygotowania do przeżywania najważniejszych dla nas świąt – Paschy. Rozumiana jako męka, śmierć i zmartwychwstanie, obchodzona jest w ramach Triduum Paschalnego. Głównym momentem jej przeżywania jest udział w Wigilii Paschalnej, którą należy połączyć z odnowieniem przymierza Chrztu świętego. Sobór Watykański II w Konstytucji o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium* zwraca uwagę, że zarówno w liturgii, jak i w katechezie należy przedstawiać w pełniejszym świetle podwójny charakter Wielkiego Postu. Przez przypomnienie chrztu lub też przygotowanie do niego oraz przez pokutę ma on usposabiać wiernych, gorliwie oddających się słuchaniu Bożego słowa i modlitwie, do obchodzenia paschalnego misterium (KL 109).

Podkreślając znaczenie podstawowych treści Wielkiego Postu – przypominanych każdego roku oraz wpisanych na stałe do tradycji tego czasu inicjatyw duszpasterskich – wskazane jest podjęcie refleksji wraz z Radą Duszpasterską nad przedstawionymi w tym *Programie* kierunkami działania i znalezienie odpowiednich form ich realizacji w kręgu lokalnej społeczności. Dotyczyłoby to zwłaszcza wyliczonych we wstępie do tegorocznego *Programu Duszpasterskiego* celów duszpasterskich, takich jak: pokazywanie aspektu paschalnego życia; uczenie troski o życie bliźnich na każdym jego etapie, od poczęcia do naturalnej śmierci, niezależnie od sprawności czy niepełnosprawności, której człowiek doświadcza; inspirowanie nowych form opieki duszpasterskiej nad osobami w żałobie; przeciwstawianie się cywilizacji śmierci czy demaskowanie zagrożeń płynących z laickiej mentalności, skierowanych przeciwko życiu.

ks. Adam Przybecki